

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM
generálne riaditeľstvo
Ševčenkova 11, 850 05 Bratislava

Program kontinuálneho vzdelávania

Sme iní, hovorme o tom nahlas

Mgr. Kamila Jandzíková, PhD.
generálna riaditeľka
Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Názov vzdelávacieho programu: **Sme iní, hovorme o tom nahlas**

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

Problematika lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb (LGBTI) je považovaná v širokom kontexte sveta a EÚ za jednu z prioritných problematík v oblasti dodržiavania ľudských práv. Rada Európy prezentovala záujem o otvorenie a riešenie problematiky LGBTI na Slovensku. Vláda Slovenskej republiky prijala 18.2.2015 Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike a prípravy následných akčných plánov. Stratégia identifikovala potrebu prijať aj akčné plány pre znevýhodnené skupiny, ktoré doteraz nedisponovali takýmto strategickým dokumentom na vládnej úrovni. Na Slovensku existuje od roku 2004 antidiskriminačný zákon a sexuálna orientácia a rodová identita bola do zákona vložená novelou v roku 2008. V zmenách z apríla 2011 obsahuje aj zákaz diskriminácie z dôvodu sexuálnej orientácie.

Uvedenú problematiku môžeme hľadať i keď nie priamo v nasledujúcich školských dokumentoch: Prierezové témy ŠVP, ktoré reflektujú **otázky súčasného človeka**, krajiny, Európskej únie a sveta. Prelínajú sa ako povinná súčasť vzdelávania jednotlivými predmetmi a môžu sa uplatňovať prostredníctvom rôznych organizačných foriem a metód výučby (riešením problémov a projektov, prípadovou štúdiou, kooperáciou, zážitkovým učením sa a pod.),

V rámci Pedagogicko-organizačných pokynov MŠVVaŠ SR vydáva informácie a pokyny v časti – 1.5.4.1 **Ľudské práva**, bod č.2 zapracovať do ŠKVP aj témy súvisiace so vzdelávaním v oblasti ľudských práv, **predchádzaniu všetkých foriem diskriminácie a intolerancie** a v časti 1.5.4.3 **Diskriminácia**, bod č.1 uplatňovať zákaz všetkých foriem diskriminácie.

Charakteristika učebných osnov Výchovy k manželstvu a rodičovstvu: **Ľudská sexualita „priamo či nepriamo zasahuje do života každého človeka, usmerňuje jeho myslenie a ovplyvňuje i jeho správanie**. Je dôležité, aby všetci mladí ľudia, žiaci základných a stredných škôl, dostali kvalitné a plnohodnotné informácie z oblasti partnerských a manželských vzťahov i z výchovy k rodičovstvu predtým, ako sa stretnú s konkrétnymi životnými, spoločenskými i partnerskými situáciami“(Konceptcia VMR). Táto koncepcia implicitne v sebe zahŕňa i problematiku sexuálnej výchovy spracovanú v učebných osnovách pre základné a stredné školy v roku 1994 (č. 4028/94-212) a predstavuje návrh akceptovateľný rôznymi názorovými skupinami. **Formovanie osobnosti žiakov neovplyvňujú len vedomosti, ale aj ich morálno-vôľové vlastnosti a potrebné sociálne zručnosti**.

Gejovia a lesby, ako aj bisexuálni a transrodoví ľudia, po stáročia boli a naďalej sú vystavení homofóbií, transfóbií a iným formám neznášanlivosti a diskriminácie, nezriedka aj vo vlastnej rodine, a to vrátane kriminalizácie, marginalizácie, sociálneho vylúčenia a násillia na základe sexuálnej orientácie alebo rodovej identity, a teda sú potrebné určité opatrenia na zabezpečenie plnohodnotného užívania ľudských práv týmito osobami.

Preto je potrebné, ako jednu z hlavných priorit v oblasti ľudských práv LGBTI ľudí, pripraviť, prijať a zaviesť do praxe tak, aby sa stala otvorenou témou, výchovou a vzdelávaním sa začali riešiť naakumulované problémy LGBTI ľudí, a to najmä (ale nielen) v oblasti vzdelávania a predchádzania diskriminácie na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity. Problematiku rodovej rovnosti a LGBTI je treba vnímať a prezentovať ako prierezovú tému.

Táto problematika v školskej edukácii kladie na učiteľa vysoké nároky, a ak má byť efektívna, mal by ju realizovať pedagóg, ktorý má dostatok vedomostí, postojov a zručností z vedných disciplín súvisiacich s touto problematikou a zároveň aj pedagóg metodicky i didakticky zdatný.

Teoretická a metodická príprava učiteľov pre danú oblasť neexistuje a práve z tohto dôvodu chceme otvoriť túto problematiku a poskytovať vzdelávanie a informácie o ľudských právach LGBTI ľudí, o sexuálnej orientácii a rodovej identite.

Predkladaný vzdelávací program kontinuálneho vzdelávania: Sme iní, hovorme o tom nahlas – má ambíciu rozšíriť profesijné kompetencie pedagogických zamestnancov v tejto oblasti tak, aby ich mohli úspešne aplikovať v školskej praxi.

Druh kontinuálneho vzdelávania:

aktualizačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania:

kombinovaná forma (prezenčná a dištančná)

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Aktualizovať a udržať profesijné kompetencie pedagogických zamestnancov v oblasti ľudských práv LGBTI ľudí, sexuálnej orientácii a rodovej identity.

Špecifické ciele:

1. Získať aktuálne poznatky a informácie v problematike LGBTI.
2. Porozumieť základnej terminológii a špecifickým pojmom danej problematiky.
3. Prehĺbiť poznatky vo vzťahu k formovaniu názorov a postojov k LGBTI ľuďom.
4. Získať informácie o legislatíve a základných právnych dokumentoch vo vzťahu k uvedenej problematike.
5. Aplikovať získané vedomosti a zručnosti do edukačného praxe.
6. Rozvíjať schopnosť rozlíšiť prejavy homofóbnej šikany a diskriminácie v školskom prostredí na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity.
7. Rozvíjať schopnosť riešiť situačné a problémové úlohy tejto oblasti v edukačnom procese.
8. Rozšíriť kompetencie učiteľa v edukačnom procese v tejto oblasti.

Obsah vzdelávacieho programu:

1. modul	Forma	Rozsah v hod.
Všetko čo je ľudské mi nie je cudzie...	prezenčná	8
- Otvorená komunikácia		1
- Základná terminológia, ľudsko-právne východiská pojmov		1
- Vývin identity sexuálnej orientácie, coming out		1
- Sexuálna orientácia , rodová identita, transrodoví a intersexuálni ľudia		2
- Pramene, historický vývoj ľudskej sexuality a sexuálnej orientácie		1
- Praktická časť – overenie reflexie základných pojmov a východísk prostredníctvom simulačných hier		2

2. modul		
<p>Predstavy, názory a postoje k LGBTI ľuďom</p> <ul style="list-style-type: none"> - Predsudky a stereotypy - Mýty a fakty - Ako „nás“ vníma a chápe spoločnosť - Praktická časť – overenie reflexie prostredníctvom edukačných aktivít <p>Zadanie dištančnej úlohy: Navrhňte a spracujte na základe obsahu 2. modulu témy (Predsudky a stereotypy a Mýty a fakty) 2 edukačné aktivity k uvedenej problematike pre daný stupeň vzdelávania.</p> <p>Výstup z dištančnej formy: Spracované 2 aktivity, v štruktúre aktivít dodržať metodický a didaktický postup. Rozsah cca 4 - 5 normostrán, formát A4.</p>	<p>prezenčná</p> <p>dištančná</p>	<p>8</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>4</p>
3. modul		
<p>LGBTI vo svete – legislatíva a postoje, ľudské práva a slobody, nerovnosť a diskriminácia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sloboda, ľudské práva - Situácia LGBTI osôb v Európe a na Slovensku - Antidiskriminačný zákon - Podpora zo strany štátu, medzinárodné záväzky SR - Nerovnosť a diskriminácia na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity - Homofóbia a transfóbia a iné formy neznášanlivosti - <i>Praktická časť:</i> práca s faktami vo vzťahu k predsudkom prostredníctvom moderovanej diskusie 	prezenčná	<p>8</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p>
4. modul		
<p>Zmena spoločenskej klímy smerom k tolerancii a akceptácii LGBTI ľudí</p> <ul style="list-style-type: none"> - Východiská objektívnych informácií, fakty a výskumné dáta - Príčiny, prejavy homofóbnej a transfóbnej šikany a diskriminácie na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity medzi mládežou a deťmi - Princípy práce s mládežou a stratégie riešenia šikany - Metódy prevencie homofóbnej a transfóbnej šikany, bezpečné mieste - Príklady dobrej praxe zo zahraničia a Slovenska - <i>Praktická časť:</i> simulácia riešenia situácie šikany prostredníctvom rolových hier, edukačné aktivity ako námety pre pedagógov do edukačného procesu <p>Zadanie dištančnej úlohy: Na základe tém 4 modulu navrhňte a spracujte pracovný list pre daný stupeň vzdelávania.</p> <p>Výstup z dištančnej formy: Pracovný list zameraný na rozvíjanie pozitívnych postojov žiakov k tolerancii a akceptácii LGBTI ľudí. V štruktúre dodržať splnenie základných funkcií, zásad</p>	<p>prezenčná</p> <p>dištančná</p>	<p>8</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>3</p> <p>2</p>

a požiadaviek na tvorbu pracovného listu, s dostatkom dokumentačných materiálov(obrázky symboly, križovky a pod.), v rozsahu cca 2 normostrany, formát A4.		
5. modul		
<p>Problematika LGBTI v edukačnej praxi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analýza učebných osnov, vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov vo vzťahu k problematike LGBTI - Medzipredmetové vzťahy s vyučovacími predmetmi - Návrhy, podnety, skúsenosti pedagógov z edukačnej praxe - Odporúčania do praxe, odporúčaná a vhodná literatúra, zdroje - <i>Praktická časť:</i> pracovné centrá – práca frekventantov v pracovných skupinách k problematike LGBTI v edukačnej praxi <p>Zadanie dištančnej úlohy: Na základe odporúčanej literatúry v rámci 5 modulu si vyberte a spracujte jednu z nasledovným tém: <i>Homosexualita a LGBT sú stále tabuizované, Významnejšie ako negatívne postoje je absolútna neinformovanosť</i>, ktoré využijete v edukácii.</p> <p>Výstup z dištančnej formy: Prezentácia bude spracovaná formou prezentačného softvéru, v rozsahu 8 -10 snímok.</p>	<p>prezenčná</p> <p>dištančná</p>	<p>8</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>3</p> <p>4</p>
Spolu	prezenčne dištančne	40 10
Spolu celkom		50

Profil absolventa:

Absolvent vzdelávacieho programu získal aktuálne odborné vedomosti a má rozšírené kompetencie o znalosti z oblasti problematiky LGBTI, sexuálnej orientácie a rodovej identity ľudí smerom k tolerancii a akceptácii. Vie využiť odbornú literatúru, rôzne organizácie, informačné zdroje a ďalšie príležitosti pre získanie nových poznatkov. Dokáže riešiť v edukačnom procese smerom ku žiakom situačné a problémové úlohy týkajúce sa problematiky LGBTI ľudí, k tolerancii a akceptácii. Vie rozlíšiť v edukačnom procese prejavy homofóbnej šikany a diskriminácie na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity medzi mládežou a deťmi. Dokáže navrhnúť spôsoby komunikácie, postupy a konkrétne aktivity pri práci so žiakmi v tejto oblasti.

Počas prezenčnej formy vzdelávania absolvent získal aj praktické zručnosti pri tvorbe a implementácii aktivít a zdokonalil si tieto zručnosti pri vypracovaní dištančných úloh, záverečnej prezentácie a následnou diskusiou pre lektorom a účastníkmi.

Rozsah vzdelávacieho programu:

Celkom **50 hodín**, z toho 40 hodín prezenčnou formou a 10 hodín dištančnou formou

Trvanie vzdelávacieho programu:

Maximálne 10 mesiacov od začiatku vzdelávania.

Bližšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov kariérový stupeň, kariérová pozícia:

Kategória pedagogických zamestnancov:

- učiteľ

Podkategória pedagogických zamestnanca:

- učiteľ pre nižšie stredné vzdelanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelanie, stredné odborné vzdelanie, úplné stredné všeobecné vzdelanie, úplné stredné odborné vzdelanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelanie (učiteľ strednej školy),
- učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie.

Kariérový stupeň:

- samostatný pedagogický zamestnanec
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou

Kariérová pozícia: -

Vzdelávacia oblasť: Človek a hodnoty, Človek a príroda, Človek a spoločnosť, Umenie a kultúra, Zdravie a pohyb

Podmienky pre zaradenie uchádzačov:

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre kategóriu učiteľa v uvedených podkategóriách a kariérových stupňoch, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorý má absolvovaných aspoň šesť mesiacov pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 9 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Spôsob prihlasovania:

Na kontinuálne vzdelávanie sa účastník prihlasuje písomnou prihláškou.

Spôsob preukázania k cieľovej skupine:

Riaditeľ školy na prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa. Riaditeľovi potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ. Ak riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania:

Vzdelávací program sa končí záverečnou prezentáciou pred lektorom a účastníkmi vzdelávania.

Požiadavky na ukončovanie vzdelávania:

1. Účasť minimálnej 80 % z celkového rozsahu prezenčnej formy vzdelávania.
2. Splnenie a odovzdanie výstupov z dištančnej formy vzdelávania.

3. Záverečná prezentácia, ktorej obsahom bude koncepčné spracovanie problematiky a praktickej aplikácie poznatkov zo vzdelávacieho programu: Návrh preventívnej edukačnej aktivity na témy z vybraného modulu zameranej na prácu so žiakmi v podmienkach školy (triedy), pre daný stupeň vzdelávania. Prezentácia bude spracovaná v elektronickej podobe formou prezentačného softvéru, v rozsahu 12 - 15 snímok.

Personálne zabezpečenie vzdelávacieho programu:

Garant: PaedDr. Zuzana Madarasová, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou, so špecializáciou na výchovu k manželstvu a rodičovstvu a etiku intímnych vzťahov, Metodicko-pedagogické centrum, Regionálne pracovisko, T. Ševčenka 11, Prešov.

Garant spĺňa kvalifikačný predpoklad v zmysle § 43 ods. 4 a 5 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Lektori:

- učители pre kontinuálne vzdelávanie s aprobáciou pedagogika, psychológia, občianska náuka, etická výchova, biológia
- externí spolupracovníci: odborní zamestnanci - psychológ, sexuológ s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa, odborníci z praxe z organizácií, inštitúcií a občianskych združení zaoberajúci sa uvedenou problematikou (napr. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Iniciatíva Inakosť atď.)

Lektori musia spĺňať podmienky čl. 2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

Finančné, materiálne zabezpečenie:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z prostriedkov rozpočtu Metodicko-pedagogického centra. Cestovné náhrady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Technické a informačné zabezpečenie:

Notebook s pripojením na internet, dataprojektor.

Prezentačné vybavenie (tabuľa, flipchartový papier, fixky). Učebné zdroje (študijné texty, pracovné listy) k jednotlivým témam budú spracované garantom vzdelávania. Literatúra k jednotlivým témam bude účastníkom odporúčaná lektormi vzdelávania.

Návrh počtu kreditov:

Spolu **12 kreditov**, z toho 10 kreditov za rozsah vzdelávania a 2 kredity za spôsob ukončenia vzdelávania.